

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ТУРИЗМ І КРАЄЗНАВСТВО

**ДВНЗ
«ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
2012**

УДК
ББК
Г

ТУРИЗМ І КРАЄЗНАВСТВО: Збірник наукових праць. –
Додаток до Гуманітарного вісника ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди». –
Переяслав-Хмельницький, ПП «СКД», 2012. – 488 с.

Науково-теоретичний збірник засновано у 2010 році

ЗАСНОВНИК:

*ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

В.П.Коцур, доктор історичних наук, професор, чл.-кор. АПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Вашуленко М.С., д.пед.н., проф., дійсний член АПН України, **Нікітчина С.О.**, д.пед.н., проф., **Конох А.П.**, д.пед.н., доц., **Круцевич Т.Ю.**, д.н. з фіз.вих. і спорту, проф., **Токмань Г.Л.**, д.пед.н., професор, **Обозний В.В.**, д.пед.н., професор, **Шапран О.І.**, д.пед.н., доцент, **Рик С.М.**, к.філос. н., доц., **Куйбіда В.В.**, к. біол. н., доц., **Серебрій В.С.**, головний редактор газети „Краєзнавство. Географія. Туризм”, **Пангелов Б.П.**, к.пед.н., доцент., **Пангелова Н.Є.**, к.пед.н., доцент, **Пивовар А.А.**, к.наук з фіз. вих і спорту, доцент, **Пангелова М.Б.**, викладач, **Троценко Т.Ю.**, к.пед.н., доцент.

РЕКОМЕНДОВАНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ (ПРОТОКОЛ №4 ВІД 22 ГРУДНЯ 2011 Р.)

СВІДОЦТВО ПРО ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ КВ №16427-4899Р ВІД 20. 01. 2010 РОКУ.

ЗБІРНИК ЗАТВЕРДЖЕНО ПОСТАНОВОЮ ПРЕЗИДІЇ ВАК УКРАЇНИ

З ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК ВІД 06.10.10 №3-05/6

ISBN

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ
імені Григорія Сковороди», 2012

Анна Елисеева, Виктор Колесникович, Евгений Врублевский

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ТУРИСТИЧЕСКИХ ПРОДУКТОВ

Привлечение информационных технологий в качестве инноваций для развития туристического рынка обеспечивает повышение конкурентоспособности создаваемых продуктов. Создание интерактивного туристического пространства позволяет с одной стороны расширить доступность продукта конечному потребителю, с другой стороны сделать потребителя непосредственным участником процесса создания туристического продукта.

Ключевые слова: туристическое пространство, туристическая интерактивная карта, информационный ресурс, комплексная характеристика туристического потенциала.

Залучення інформаційних технологій як інновації для розвитку туристичного ринку забезпечує підвищення конкурентоспроможності створюваних продуктів. Створення інтерактивного туристичного простору дозволяє з одного боку розширити доступність продукту кінцевому споживачеві, з іншого боку зробити споживача безпосереднім учасником процесу створення туристичного продукту.

Ключові слова: туристичний простір, туристична інтерактивна карта, комплексна характеристика туристичного потенціалу.

Involving information technology as an innovation for the development of the tourism market provides the competitiveness of the product. The create an interactive travelspace allows on the one hand to increase the availability of the product to the final consumer, on the other hand to make the consumer a direct participant in the process of creating a tourist product.

Key words: tourism space, tourist interactive map, information resource, a comprehensive description of tourism potential.

Постановка проблемы, анализ последних исследований и публикаций. Проводимая в регионах Республики Беларусь работа по выполнению мероприятий Национальной программы развития туризма позволила значительно развить туристическую инфраструктуру. В целях презентации туристических возможностей, привлечения иностранных туристов и наращивания экспорта туруслуг организован и проведен целый ряд маркетинговых мероприятий. К примеру, по состоянию на начало 2011 года на территории Брестской области зарегистрировано 128 туристических предприятий (2005 г. – 63), разработано и функционирует 136 основных экскурсионных маршрутов, из которых 56 экологических (в 2005 г. маршрутов было 32), профессиональную аттестацию прошли 92 экскурсовода, в т.ч. 17 гидов-переводчиков.

В настоящее время действуют 19 трансграничных турмаршрутов, реализуется 20 программ в рамках приграничного сотрудничества и добрососедства с Польшей и Украиной. В г. Бресте открыт *туристско-информационный центр трансграничных инициатив*. Из 29 мероприятий по развитию туризма в рамках Государственной программы социально-экономического развития и комплексного использования природных ресурсов Припятского Полесья на 2010-2015 годы, начало которых запланировано с 2010 года, в полном объеме выполнено 10. Однако, за исключением периодов проведения мероприятий с большим количеством иностранных граждан (крупные спортивные соревнования, форумы, фестива-

ли), обслуживание организованных иностранных туристов на территории области сводится к приему единичных групп, примерно 40-60 человек в день на область. Самостоятельно, не пользуясь услугами турфирм, посещают область еще около 150 иностранцев в сутки (транзит, гостевые поездки, служебные командировки).

Такой незначительный поток иностранных туристов достойно обслуживается за счет уже имеющихся ресурсов. Но рентабельная работа, к примеру, объектов придорожного сервиса и рост доходов от их функционирования достигается при интенсивности движения на автомобильных дорогах более 8 тысяч автомобилей в сутки, в то время как интенсивность движения на областных дорогах, за исключением отдельных участков автодороги М1/Е30 (Брест – Минск – граница Российской Федерации), составляет, в среднем, 4-6 тысяч автомобилей в сутки, что не способствует развитию объектов сервиса.

Поэтому, одновременно с развитием инфраструктуры и предоставлением услуг, ориентированных на иностранного туриста, необходимо принимать меры по увеличению туристического потока не только за счет маркетинговых мероприятий, но и путем расширения интереса въездных виз в страну. Наличие намного большего, чем сейчас, числа иностранных граждан в стране (сама Беларусь имеет малую численность населения) позволит значительно увеличить число потребителей различных видов услуг, обеспечит достаточную наполняемость создаваемых туристических объектов, увеличит аудиторию посетителей объектов туристического интереса и повысит спрос на предоставляемые услуги. Это, в свою очередь, будет способствовать росту конкуренции среди субъектов туристической индустрии и снизит цену на услуги. Отчасти решению этого вопроса будет способствовать привлечение интереса мирового сообщества к инновационному в целом и туристическому в частности потенциалу Республики Беларусь.

Цель исследования – раскрыть тенденции и перспективы развития международного туризма в республике Беларусь.

Изложение основного материала. Инновационные подходы в решении задачи привлечения потребителей приносят на туристический

рынок новые идеи через создание востребованных продуктов и услуг. В работе описан один из возможных способов обеспечения приспособления сферы туризма к изменяющимся факторам внешней среды путем применения современных информационных технологий – создание интерактивных интернет-порталов, систематизирующих информацию о туристской территории, основывающихся на географической информационной системе (ГИС).

В ходе осуществления научно-практического сопровождения и реализации утвержденных в установленном порядке пилотных проектов *Государственной программы развития Припятского Полесья и Национальной программы развития туризма в Республике Беларусь на 2011-2015 годы* используется опыт применения современных информационных технологий в систематизации информации о туристской территории, основанный на создании интерактивных туристических карт.

В настоящее время такие карты создаются во многих регионах России, в странах СНГ, значительный опыт накоплен Францией, Финляндией, Италией, Испанией и др. Одним из интересных подходов к решению этой задачи является, стартовавший в 2010 году в Российской Федерации, проект «Живая карта России» (<http://www.livemaprus.ru>), выполняющийся на базе Института туризма и гостеприимства Российского государственного университета туризма и сервиса под руководством доктора экономических наук Джанджугазовой Е.А. [2]. В работах Джанджугазовой Е.А. формализована категория «туристское пространство» и сформирована методика изучения российских туристских территорий, опираясь на категорию «туристское пространство».

Хотя во многих странах мира наблюдается тенденция превращение информационных сетей по историко-культурному потенциалу и природным ресурсам территорий в основной инструмент ведения научной, образовательной и просветительской деятельности ни одна страна мира не имеет полноценной официальной базы данных по туристским ресурсам – информационное пространство перегружено самодеятельными сайтами.

В связи с этим существенным с точки зрения систематизации информации является то, что государственные органы управления выс-

тупают основным заказчиком и инициатором проектов, обеспечивают его финансированием и в. т.ч. через механизмы государственно-частного партнерства.

Исходя из того, что понятие туристического пространства, как «особого вида пространства, существующего как логическая форма (структура), состоящая из элементов или конструкций разной природы, объединенных единой целью – удовлетворение потребностей людей в проведении досуга, отдыха и рекреации», может быть описано геоинформационным представлением, определенным Гитисом В.Г. [1] с помощью базовых понятий: сущности, свойства, связи, нами предложено привлечение аппарата анализа пространственно-временных процессов ГИС для мониторинга туристско-рекреационных ресурсов и геоэкологического анализа Белорусского Полесья [4].

В анализе пространственно-временных процессов выделяют два типа **сущностей**: *дискретные сущности*, представляющие в ГИС объекты наблюдения, для которых используют векторные форматы данных; *непрерывные многообразия*, представляемые сеточными или растровыми представлениями, которые характеризуют сущности.

Связи представляют понятия, которые описывают отношения между сущностями, между свойствами, между сущностями и свойствами.

Элементы действительности, смоделированные в базе данных (БД) ГИС, имеют два образа: *реальный объект - смоделированный объект (объект БД)*.

Реальный объект – явление окружающего мира, представляющее интерес, которое не может быть более подразделено на явления такого же типа.

Согласно предложенной методике [3] комплексная характеристика туристской территории с целью создания информационного ресурса состоит из следующих этапов.

Первый этап: выделение территориальных объектов – *сущностей* – с использованием административной карты – позволяет сгруппировать территориальные объекты и закрепить за отдельными исследователями.

Второй этап: выделение ключевых признаков различных типов туристского пространства – *свойств* – и определение перечня объек-

тов в системе определенного типа туристского пространства.

Третий этап: составление «ядра признаков» – *связей*, – характеризующих выделенные объекты в рамках отдельных типов туристского пространства и разработка формул для характеристики (описания) объекта.

Четвертый этап: формирование системы обработки, систематизации и унификации полученной информации с целью размещения ее на информационном портале – сводится к адаптации платформы для создания ГИС к целевым функциям групп пользователей.

Пятый этап: создание эффективной системы «обратной связи» на информационном портале, который будет выполнять роль хранилища и актива информации о туристских территориях в разрезе выделенных типов туристского пространства – технологии продвижения информационного ресурса.

Объект БД – элемент в том виде, в котором он представлен в БД, является цифровым представлением всего или некоторой части реального объекта. Метод цифрового представления явления изменяется в зависимости от базового масштаба и ряда других факторов.

Каждый тип реального объекта представляется определенными объектами БД, которые могут быть сгруппированы в *слои*, называемые *оверлеями, покрытиями, темами*. Один слой может представлять одиночный тип объекта или группу концептуально связанных типов.

Выводы и перспективы последующих исследований. Задачи, решаемые с помощью аналитических ГИС, и средства их реализации зависят от группы, к которой принадлежит предполагаемый пользователь. В ходе исследований определены задачи и средства их решения, разработанные в сетевых аналитических ГИС, для основных групп пользователей географической информации [8].

Помимо представления и продвижения информации о туристическом потенциале предлагаемая система может использоваться как инструмент [7] для:

- изучения природных и культурно-исторических предпосылок туристско-рекреационного использования территории;
- выявления экологического состояния окружающей природной среды в связи с раз-

витиєм рекреаційної діяльності в регіоні;

- оцінки сучасного рекреаційного використання території;
- виробки сценаріїв удосконалення і розвитку туристсько-рекреаційної діяльності в регіоні.

Формування на базі аналітичних ГІС туристическої інтерактивної карти виступає новим способом вивчення туристического простору країни і сприяє створенню методики [6], дозволяючої давати комплексну оцінку соціально-економічного потенціалу регіонів з урахуванням туристического потенціалу.

Використання інтернет-технологій для створення туристическої інтерактивної карти дозволяє за допомогою можливостей, існуючих соціальним мережам, привабливо до формувати представлення про туристический потенціал Республіки Білорусь всіх бажаних з однієї сторони і зробити безпосередніх споживачів туристических послуг учасниками процесу створення інтерактивного туристического простору з другою.

Розробка спеціальних методик, дозволяючих виділяти основні типи туристического простору, в межах яких буде систематизуватися інформація про різних туристических об'єктах вивчаної території з урахуванням особливостей їх природи, виконуваних функцій і т.п., закладає основи районування територій і формування координаційних пунктів в регіонах.

Розробка і впровадження системи розміщення інформації на інформаційному порталі, включаючому сукупність кросс-ссылки на родическі і дружескі ресурси, забезпечує комерційні основи далішого існування порталі після закінчення його фінансування в межах проєктної діяльності.

В силу викладеного вище можна утвердити, що запропонований підхід дозволяє використовувати інновації всіх п'яти типів: продуктові, технологічні, технічні, управлінські, організаційні [9] і впливає на прискорене економічне розвиток регіонів Республіки Білорусь за рахунок підвищення конкурентоспроможності туристических продуктів, шляхом зменшення се-

бестоїмості і розширення зон споживання на основі малобюджетних інформаційних технологій.

Для розвитку інформаційного ресурсу необхідно створити пошукову систему, спеціалізовані сервери, орієнтовані на різні цільові аудиторії. Движущою силою повинна стати ініціатива широких мас споживачів і громадських організацій. Весь проєкт носить довготривалий характер, може займати десятки років і реалізовуватися в постійному режимі.

ЛИТЕРАТУРА

1. Гитис В.Г. Ермаков Б.В. Основи просторово-часового прогнозування в геоінформатиці. – М.: Фізматліт, 2004. – 256 с.
2. Джанджугазова Е.А. Маркетинг туристических територій / Е.А. Джанджугазова – М.: Академія, 2008. – 224 с.
3. Джанджугазова Е.А. Туризм і інноваційне розвиток: проєкт ФГОУВПО «РГУ-ТіС «Жива карта Росії»: [текст] / Е.А. Джанджугазова // Сучасні проблеми сервісу і туризму. – 2010 – № 3. – С. 66-72.
4. Колеснікович, В.П. Рекреаційні зони Білоруського Полісся – важливий фактор розвитку туризму: [текст] / В.П. Колеснікович // Вестник МГОУ. Серія «Естественні науки». – 2008. – № 1. – М.: Вид-во МГОУ. – С. 75-81.
5. Колеснікович, В.П. Необхідність систематизації і класифікації турресурсів: [текст] / В.П. Колеснікович // Медическа наука, молодь і сучасність – Смоленськ, 2007. – С. 29-30.
6. Колеснікович, В.П. Необхідність систематизації і класифікації турресурсів: [текст] / В.П. Колеснікович // Медическа наука, молодь і сучасність – Смоленськ, 2007. – С. 29-30.
7. Колеснікович, В.П. Екологічне стан природно-соціальної середовища: [текст] / В.П. Колеснікович // Вестник МГОУ. Серія «Естественні науки». – 2009. – № 1. – М.: Вид-во МГОУ. – С. 22-27.
8. Санюк, Н.В. Використання ГІС в аналізі просторово-часових даних: [текст] / Н.В. Санюк // Вісник Білоруської інженерної академії. – 2005. – №1(19)/2 – С. 93–97.

ТУРИЗМ І КРАЄЗНАВСТВО

---

9. Hjalager A.-M. Innovation patterns in sustainable tourism // Tourism Management. - 1997. - Vol.18. - №1.- P.36.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

Елисеева Анна Александровна – кандидат географических наук, доцент, Смоленская государственная академия физической культуры, спорта и туризма, г.Смоленск, Россия,

Колесникович Виктор Павлович - кандидат географических наук, доцент, начальник научно-исследовательского отдела, Полесский государственный университет, г. Пинск, Беларусь,

Врублевский Евгений Павлович – Доктор педагогических наук, профессор кафедры физической культуры и спорта, Полесский государственный университет, г. Пинск, Беларусь.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОГО ТА ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Валерій АБРАМОВ Формы организации туристской оздоровительной деятельности и их значение в историческом развитии отечественного туризма	4
Ірина АРСЕНЕНКО Наукове обґрунтування класифікації туристсько-екскурсійної діяльності	17
Олег БАЙТЕРЯКОВ, Наталія БАЙТЕРЯКОВА Структура і зміст спелеотуристської підготовки	20
Елена БЕЛОЦЕРКОВЕЦ Проблемные аспекты воспитательной работы в современной высшей школе	23
Олександр БЕСАРАБ Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів у процесі туристсько-спортивної підготовки	26
Тетяна БОНДАРЕНКО Використання міжпредметних зв'язків як засіб підвищення ефективності краєзнавчої роботи у загальноосвітніх навчальних закладах	29
Александр БУЛАШЕВ, Людмила КАПЛИНА Историко-географические факторы развития спортивно-оздоровительного туризма в Харьковской области	34
Владимир ГАНОПОЛЬСКИЙ, Елена ДАНИЛИЧЕВА Моделирование содержания и структуры туристской деятельности применительно к сопровождению при проведении спортивно-туристских мероприятий	39
Владимир ГАНОПОЛЬСКИЙ Эффективность спортивно-туристской деятельности: научно-педагогическое обеспечение	45
Александр ГОРБАЧЕВ, Диана ГОРБАЧЕВА, Валентина ГОРБАЧЕВА Подготовка бакалавров по направлениям «Социально-культурная деятельность» и «Туризм»: опыт реформирования образования и инновационное наследие	49
Микола ГОРБЕНКО Динаміка розвитку витривалості студентів при заняттях спортивним туризмом	58
Леонид ДОЛГОПОЛОВ, Алексей КУЗНЕЦОВ Особенности физической и технической подготовки в горном туризме	61
Сергій ЗАКОПАЙЛО, Олександр ПОТУЖНИЙ, Олена ПОТУЖНЯ Фізична підготовка туриста	64
Василь ЗІГУНОВ Сутність туристсько-спортивної діяльності на сучасному етапі розвитку туристської галузі	67
Інна ЗІГУНОВА Технічна підготовка майбутніх фахівців супроводу туристських груп на трекінгових маршрутах	70
Юлія ІВАШКО Модель етнографічної підготовки майбутніх менеджерів туризму	74
Тарас КИРИЧЕНКО Особливості тренувальних навантажень силового спрямування в процесі занять туризмом	77
Олександр КОЗУБЕНКО, Аркадій КІСЕЛЬОВ, Володимир ПИЛЬНЕНЬКИЙ, Ірина ДЕМИДОВА, Володимир ТРОЩЕНКО Стан розвитку оздоровчого і спортивного туризму в Миколаївському обласному центрі учнівської молоді з туризму, краєзнавства, екскурсій	83
Марія КОЛЕСНИКОВА, Марина БОРИСЮК Пішохідний туризм – як засіб оптимізації рухового режиму школярів	87

Олександр КОЛОТУХА	
Шляхи удосконалення функціонально-компонентної структури дитячо-юнацького туризму в Україні	92
Анатолій КОНОХ	
Професійно-педагогічна компетентність майбутніх фахівців фізичної культури і туризму	96
Юрій КОНСТАНТИНОВ, Галина ЗОРИНА	
Туристсько-краєведческий кружок в системе воспитания детей	101
Євгеній КОПИЛЕЦЬ	
До проблеми географічної підготовки вихованців туристсько-краєзнавчих гуртків спортивного профілю	104
Віталій ЛЕЛЕКА	
Проблема використання інноваційних технологій викладання легкої атлетики в інститутах фізичної культури та спорту	110
Тарас МАЛАНЮК	
Організація і методика дослідження патріотичної вихованості учнів основної школи засобами туристсько-краєзнавчої роботи	114
Тетяна МІЩЕНКО	
Роль навчальної практики у системі підготовки майбутніх фахівців туристського обслуговування	119
Сергей НЕКРАСОВ, Игорь ШКЛЯР	
Исторические аспекты развития спортивного туризма в Запорожской области	125
Светлана ОЛЬШАНСКАЯ, Лидия РЫКАЛО	
Изучение возможности увеличения спроса на образовательные услуги в системе высшего профессионального образования по направлениям сервис и туризм	127
Борис ПАНГЕЛОВ, Андрій ПИВОВАР	
Аналіз наукових досліджень проблем туристсько-краєзнавчої роботи в закладах освіти	131
Галина ПАРИЛОВСЬКА, В'ячеслав СОЛОДЬКО	
Нові горизонти краєзнавчої роботи	139
Мар'ян ПІТИН, Веронія КАПАЦЛА, Віктор ЦАП'ЯК	
Динаміка залучення студентів Львівського інституту економіки і туризму до спортивно-туристичної діяльності (на прикладі 2004-2011 років)	141
Мар'ян ПІТИН, Любомира ЗІНЬ	
Олімпійська освіта у структурі фізичного виховання ВНЗ економічного профілю	147
Віталій ПОЛІЩУК	
Дослідження фізичного і психофізіологічного стану старших дошкільнят в процесі туристської та краєзнавчої діяльності	151
Леся ПОЛЬОВА	
Туризм в Україні: проблеми і перспективи конкурентноздатності	156
Наталія ПОРУБАЙ	
Методика організації обласної науково-практичної краєзнавчої конференції учнівської молоді	160
Олександр РОМАНЕНКО	
Співпраця з туристськими організаціями: проблеми та перспективи	163
Александр САМОЙЛЕНКО	
Практико-ориентированные подходы в учебном процессе со студентами туристского профиля	169
Василь СЕРЕБРІЙ	
Становлення науково-практичних конференцій з туризму і краєзнавства в Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті імені Григорія Сковороди	173
Ірина СКРИПЧЕНКО, Олена ГОРБОНОС	
Загальна фізична підготовка студентів до участі у походах 2 категорії складності	175

Дмитрий СМИРНОВ	
Моделирование ситемы дополнительного профессионального туристско-краеведческого образования педагогов на основе кластерного подхода	179
Людмила СОЛОВЕЙ	
До питання про становлення екскурсійно-туристично-краєзнавчої справи в Україні (1917-1919 рр.)	191
Оксана ТИМЕЦЬ	
Рекреаційні аспекти туризму в Черкаській області та їх значення в освіті	195
Валерій ТРОЦЕНКО, Тетяна ТРОЦЕНКО	
Критерії ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму	199
Ольга ЧУКРЕЕВА	
Состояние и проблемы подготовки туристских кадров в республике Казахстан	203
Андрій ШИПКО, Юрій ГРАБОВСЬКИЙ	
Підготовка організаторів туристсько-краєзнавчої діяльності учнівської молоді	207
Максим ЩЕРБАКОВ	
Важливість спеціальної бігової підготовки у тернувальному процесі спортсменів-орієнтувальників	211

РОЗДІЛ 2. РЕКРЕАЦІЙНІ ТА МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТУРИЗМУ І КРАЄЗНАВСТВА

Бахадурхан АБДИМАНАПОВ, Татьяна ИМАНГУЛОВА	
Медико-биологические основы туризма: оценка температуры воздуха	216
Наталія БАЗИЛЕВИЧ, Микола ВОЛКІВСЬКИЙ	
Історичні аспекти створення бальнеологічного курорту Східниця	220
Евгения БЕЛОВА, Наталья РУМЯНЦЕВА	
Спидометрия в оценке функциональной системы внешнего дыхания у туристов	224
Євгеній БОРТНИКОВ	
Екологізм як світоглядний базис методології туризму	227
Ольга БУРЛА	
Особенности традиционного жилища на территории ПМР	232
Володимир ГЕТЬМАН	
Екологічна стежка у Національному природному парку: Організація. Облаштування	237
Александр ЖУРАВСКИЙ, Евгений ВРУБЛЕВСКИЙ	
Современное состояние и перспективы развития агроэкотуризма на Белорусском Полесье	245
Надежда ИВЛЕВА, Ольга ЧУКРЕЕВА	
Освоение рекреационных ресурсов республики Казахстан для развития туризма в регионе	250
Динара КАДЫРБЕКОВА, Назым ОМАРОВА	
Историко-культурное наследие Казахстана	254
Світлана КОРОБКА	
Сучасний стан та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в Україні	257
Олександр КРАСОВ, Андрій ГРИНЬ	
Основні тенденції розвитку міжнародного туризму в умовах постіндустріального суспільства	262

Тетяна КРУЦЕВИЧ, Олена АНДРЕЄВА, Олександра БЛАГІЙ Проблеми організації рекреаційно-оздоровчих занять в структурі дозвільної діяльності студентської молоді	266
Віктор КУЙБИДА, Валентина ЛОПАТИНСЬКА, Рима БОНДАРЕНКО Туристична культурологія: суспільна ієрархія, богослужіння та народні зооніми	270
Марина КУСАЙ, Віктор КУРОЧКИН, Георгій КУРОЧКИН Рекреационно-оздоровительный потенциал исторических мест Израиля	276
Александра МАЛАФІЙ, Ирина ПОНОМАРЕВА Особенности организации инклюзивного туризма (на примере лиц с нарушением функций опорно-двигательного аппарата)	281
Тетяна ОРЛОВСЬКА Сучасний етап дитячої санаторно-курортної реабілітації в Україні	287
Ігор ПАЛАТНИЙ, Валентина ЛІЗНЬОВА, Оксана ПАЛАТНА, Володимир МОВЧАН Вплив туристсько-красназавчої роботи на виховне й освітнє значення в духовному розвитку учнівської та студентської молоді	290
Ольга ПАЛІСНКО, Тамара КЕБКАЛО Психофізіологічні можливості організму та пристосування їх в умовах туристичного походу	294
Степан ПАНГЕЛОВ, Андрій ПИВОВАР Фізкультурно-рекреаційна діяльність у структурі дозвілля населення зарубіжних країн	298
Наталья ПАНГЕЛОВА, Артур ПАЛАТНИЙ Інноваційні методи соціально-педагогічної роботи з дітьми в умовах паркових комплексів	305
Павло ПИПТЮК Експериментальне вивчення кардіо-респіраторної системи глухих школярів, які займаються оздоровчим туризмом	309
Валентин ПРОКОПЕЦ Геологические памятники Каменецчины как основа для создания геопарка	315
Наталья РУМЯНЦЕВА, Евгения БЕЛОВА Оценка эффективности техники в туристском многоборье по параметру ЧСС	319
Арманай САВАНЧИЕВА, Татьяна ИМАНГУЛОВА Значение туристско-рекреационных ресурсов Алматинской области в развитии туризма Казахстана	322
Лариса САВРАНЧУК Красназавчо-туристичні походи до вивчення гір України (ретроспектива)	325
Михайло САЖНСВ, Цветана СОРОКІНА Сучасний розвиток дитячої рекреації в Україні	330
Александр САМОЙЛЕНКО Исторические аспекты регионального подхода в изучении туризма	333
Ала СЕРДЮК, Ніна СКРИПНИК Інфраструктурне забезпечення туристичної сфери	340
Татьяна СОЛОВЫХ Применение метода БМС при подготовке спортсменов-ориентировщиков	343
Татьяна СОЛОВЫХ Предпосылки для туристского освоения Припятского Полесья	347
Федір ТОВСТОП'ЯТКО Вплив занять спортивним туризмом на фізичну працездатність учнів старшого шкільного віку	352
Ирина ФЕДИНА, Эмилия КУЛЕШОВА Массовый туризм как вид идеологической работы советского государства в 60-70 гг. XX века (на примере Краснодарского края)	355

Владимир ФОМЕНКО, ШЕРСТЮК С.А., КОЛУМБИНА Л.Ф. Рекреационный потенциал как фактор развития экологического туризма в Приднестровье	357
Христина ШАВЕЛЬ, Ірина СОСОНКА Морфо-функціональний стан та фізична працездатність студентів – учасників туристичних мандрівок	363
ШАЛЬКОВ Ю., БЕРШОВ С., БУЛЬШЕВ А. Спортивный туризм и альпинизм как фактор сохранения здоровья и активного долголетия у лиц средней и старшей возрастных групп	367
Микола ШУЛЬГА, Володимир МОВЧАН Положаї – мальовничий куточок історичного краю Переяславщини	371

РОЗДІЛ 3

ЕКОНОМІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТУРИЗМУ І КРАЄЗНАВСТВА

АРТЮШЕНКО О., ОЛЕФІР Т., АРТЮШЕНКО А., ДУДНИК І. Формування готовності підлітків до вольових і фізичних напружень у процесі занять туризмом	376
БУДЬКО М. Дружба чи договірні зобов'язання? Становлення гостинності як інституту міжнародного права	380
ГАЛЕНКО Т. Туристсько-краєзнавча робота в контексті формування ціннісного ставлення до власного здоров'я старших підлітків	385
ГЕРАСИМЧУК Л. Підготовка майбутніх менеджерів туризму до інвестиційно-управлінської діяльності	388
ГРИНЬОВА Т., МУЛИК К., ЄФІМЕНКО П., ДУГІНА Л. Соціальна адаптація дітей-сиріт 12-13 та 15-16 років засобами рекреаційного туризму	391
ДАНИЛИЧЕВА Е. Социально-психологический аспект как основа безопасности спортивно-туристской деятельности	395
ДОЛГОПОЛОВ Л. Диверсификация профессионального туристского образования на современном этапе	400
ЕЛИСЕЕВА А., КОЛЕСНИКОВИЧ В., ВРУБЛЕВСКИЙ Е. Использование инновационных подходов для повышения конкурентоспособности туристических продуктов	404
Тетяна КИРИЧЕНКО Мотиваційні аспекти краєзнавчо-туристської діяльності в системі саморегуляції поведінки підлітків	408
ЛОЙ Б., ГОРБЕНКО М. Психологічний супровід туристської діяльності	414
МОВЧАН В., ШУЛЬГА М. Попередження правопорушень старшокласників у процесі туристсько-краєзнавчої роботи в школі	418
ОБОЗНИЙ В. Економічно-фінансові аспекти розвитку туристичного підприємництва у регіонах України	421
ПАНГЕЛОВА М. Перекладацькі рішення географічних назв	424
САЖНЄВА Н. Формування особистості засобами дитячого туризму	432

СМИРНОВ І.	
Психологія туризму та психологія комерції	434
СМИРНОВ І.	
Туристично-маркетингова політика України як важлива складова підготовки до Євро-2012	440
Татьяна СОЛОВЫХ	
Маршруты пешеходного туризма в Припятском Полесье	447
ТАНАНА С., ШВИДКА Т.	
Полікультурна направленість змісту навчання іноземної мови у вищій школі під час організації краєзнавчої роботи	454
ТАРАРИЕВА К.	
Необходимость и значение компетентностного похода в обучение студентов туристской направленности	458
ШАЙ О., ПТИН М.	
Характеристика сучасного гірськолижного спорядження та вимог до нього	461
ШИЛОВА Л.	
Вплив комплексу елементів туристичного краєзнавства на формування особистості учня	466
ЩУКА Г.	
Оптимізація процесу підготовки кадрів у спортивному туризмі	469